



BEDRIJVEN EN ONDERWIJS SLAAN HANDEN INEEN

Het nieuwe vmbo ontwerpen

Werken aan een nieuw vmbo in de Achterhoek op twee plekken, waarbij 't Beeckland uit Vorden en Het Stedelijk Vakcollege uit Zutphen intensief met het bedrijfsleven gaan samenwerken. Op het moment dat de wereld de school binnenkomt, verandert het leergedrag van leerlingen en wordt de school een plek waar mensen naar toe komen. Een reis naar een nieuwe inrichting van het beroepsonderwijs.

Die ontwikkeling vormt de basis voor een goed gesprek met kwartiermaker regionaal vmbo in de achterhoek José Mens, voormalig directeur Sjaak Stans van 't Beeckland, die nu de mavo-afdeling opzet, locatiedirecteur van Het Stedelijk Vakcollege Janneke Veldhuis en ICSadviseur Hidde Benedictus. José: "Mijn opdracht is beide scholen samen te brengen in één regionaal vmbo en tegelijkertijd het onderwijsprogramma samen met medewerkers én bedrijven en instellingen uit de regio te ontwikkelen." Sjaak: "We weten vanaf 2010 dat er krimp is in de Achterhoek, waarbij het vmbo het hardst krimpt. Tegelijkertijd vond de vernieuwing van het vmbo plaats waarbij de verbinding tussen school en omgeving meer aandacht kreeg. In de Achterhoek zijn alle vmboscholen bij elkaar gaan zitten rond de vraag wat we samen kunnen doen om het beroepsonderwijs in de regio een impuls te geven. Daar zijn initiatieven als Smart Technical Education Regio Achterhoek (STERA) uit ontstaan, waarbij intensief wordt samengewerkt met het bedrijfsleven en

tussen scholen onderling. Intensieve samenwerking tussen 't Beeckland en Het Stedelijk lag daarom voor de hand, bovendien waren er al leerlingstromen tussen beide scholen." José: "We praten over circa 800 vmbo-leerlingen voor beide scholen samen; apart kunnen ze niet bestaan en kunnen ze niet de diepgang bieden waar de regio om vraagt. Het onderwijs verschaalt doordat je leerlingen weinig keuzemogelijkheden kunt bieden. Wij hebben het omgedraaid; wij willen leerlingen vooral buiten de school laten leren en intensief kennis laten maken met het werkveld. Een vmbo-kind leert anders dan een havo/vwo-kind, omdat ze andere leerstrategieën hebben. Het credo is leren door doen of praktijkrealistisch leren. Dus niet een methode Duits op school volgen, maar op een terras Duitse toeristen bedienen en ze in het Duits vragen wat ze willen drinken. Vanaf de brugklas de praktijk proeven en er opdrachten doen en ervaren hoe leuk het is in de installatietechniek of in de zorg of welk werkveld dan ook."

HYBRIDE LEREN

Janneke knikt: "Leren door te doen. Eén van onze docenten is vrijwilliger bij het Rode Kruis en laat leerlingen Mobiliteit en Transport (M&T) daar praktijkopdrachten doen. Dat betekent de loods openen, de vrachtwagen inpakken, de vrachtbrief schrijven en dat gekoppeld aan het praktijkexamen. Dat vinden leerlingen veel leuker dan in het lokaal een opdracht uitvoeren. De houding verandert; we komen hier niet in een school om te klieren want het is echt." Sjaak knikt: "In Vorden zie ik hetzelfde met Bèta Challenge, waar we bedrijven vragen om met onze mavoleerlingen te werken. Een architect wilde mobiele woningen voor vluchtelingen bouwen. Hij stapte de klas binnen, gaf aan wat zijn denkrichting was en betrok ze bij de uitwerking." "Elke school kent deze voorbeelden", vult José aan, "wij willen nog een stap verder gaan. Vaak doen we dingen dubbel. Leerlingen leren tijdens hun stage heel goed om bepaalde werkzaamheden uit te voeren. Vaak moeten ze op school nog een keer laten zien dat ze het kunnen. De omkering is dat ▶



Vlnr: Hidde Benedictus, Sjaak Stans, Janneke Veldhuis en José Mens



we dat direct in de praktijk doen. Afgelopen maand zaten vijf horecabedrijven uit Vorden met docenten om tafel om te kijken welke leerervaringen we leerlingen van jaar 1 t/m 4 samen kunnen bieden in een doorlopende leerlijn horeca en toerisme. Begeleider en docent tekenen de taken af in de praktijk. Dat werkt toch veel beter?”

COMPETENTIES

Hidde vanuit zijn rol: “Als je kijkt naar de capaciteit kun je dat rijke aanbod niet aanbieden en in stand houden, op deze manier kan dat wel. Die samenwerking is fundamenteel; je hebt een vangnet nodig en voor de rest ben je een netwerk waarbij bedrijven een deel van het onderwijs adopteren.” José knikt: “Daar zit wel een economisch risico, maar dat nemen we. Je kunt alleen maar met stevige netwerken aan de toekomst bouwen. Wat helpt is de demografische studie waarbij we zien dat veel bedrijven in techniek, zorg en horeca staan te springen om goede vakmensen. Willen we een krachtige regio houden dan moeten we de handen ineenslaan. Dat geldt voor het mbo, maar ook voor het vmbo; wij moeten zorgen dat het loopbaanperspectief wordt opgerekt door leerlingen praktijkervaring in een breed veld te bieden en het bedrijfsleven staat daar positief tegenover.” Sjaak: “Een mooi voorbeeld zijn de installatiebedrijven die graag met het vmbo willen samenwerken. Onze leerlingen leren in het bedrijf, de school zit erbij en kijkt hoe de leerling leert. Hoe helpen we het bedrijf om te weten welke kwaliteit we van de leerling vragen?” José: “ Daar kun je ver in gaan. We doen op dit moment een pilot met zorginstelling Sutfene. Leerlingen leren bijvoorbeeld daar bedden op te maken in plaats van op school en gaan onder

“Het begeleiden van de vmbo-leerling vraagt om andere competenties van de docent”

begeleiding met ouderen naar de markt of helpen met activiteiten. Dan wordt binnen het profiel Zorg en Welzijn (Z&W) de handeling duwen van een rolstoel een stuk realistischer dan wanneer je het hier op school met medeleerlingen oefent. Bovendien voeg je direct iets toe aan de kwaliteit van de zorg, want er zijn meer mensen beschikbaar om ouderen te begeleiden. Onze docent en de praktijkbegeleider hebben intensief contact over de activiteiten en het toezicht erop. Ook hier weer de omkering: niet ons eigen programma is leidend, maar de vraag vanuit het verzorgingshuis. We kijken goed wat ze leren en dat vinken we af; we ontwikkelen ons van curriculum gestuurd, maar vraag gestuurd. Je vult de competenties in, in dialoog met het bedrijf; wat hebben ze al gedaan en wat kunnen ze nog leren. Het gaat veel verder dan we nu denken. De rol van de school en de docent wordt totaal anders.” Sjaak: “Op het moment dat de wereld de school binnenkomt, verandert het leergedrag van leerlingen en wordt de school een plek waar mensen naar toe komen. Dat is spannend voor de docent: kom niet aan mijn vak want dan kom je aan mij. Het begeleiden van de vmbo-leerling in wisselende netwerken vraagt om andere competenties van de docent.”

KLASSIEKE BARRIÈRE

Hidde: “Jullie hebben een klassieke barrière geslecht; het onderwijs zegt vaak dat bedrijven het niet aankunnen en bedrijven geven aan dat het onderwijs niet flexibel genoeg is. De oplossing is het sterke netwerk en heel wendbaar onderwijs om dat te ondersteunen.” José: “Je kunt je afvragen of je nog een gebouw nodig hebt, maar wij vinden de ontmoeting erg belangrijk. Daarom gaan we op twee plekken in Vorden en Zutphen een onderscheidend schoolgebouw maken dat gebouwd wordt op de verbinding tussen onderwijs en omgeving. Om ons te helpen dat beeld helder te krijgen hebben we ICSadviseurs gevraagd.” Hidde lacht: “Ik mocht hier niet rekenen met de vng-norm, maar alleen vanuit betekenisvolle plekken denken en zo een nieuw concept uitwerken. Zo is elke plek niet vanzelfsprekend, maar verbonden met de competentie-ontwikkeling van de leerlingen en het netwerk van bedrijven. Denk aan hoe je een kantine maakt, de uitgifte regelt of een platform ontwerpt. Dat zijn allemaal mini-bedrijven waar competenties mee verbonden zijn. Het moeten hybride gebouwen worden die uitdagen om te netwerken, waar je graag wilt zijn, maar die ook de grens tussen binnen en buiten doen vervagen.” Inmiddels ligt er na een aantal sessies met de vakdocenten een eerste uitwerking in een vlekkenplan. De reacties zijn enthousiast: zo’n schoolgebouw bestaat nog niet en wij gaan het samen met het bedrijfsleven doen.”

► Kijk voor meer informatie op icsadviseurs.nl.